

Suomen luonnonsuojeluliitto

Mäntän seudun yhdistys ry

Sirkku Polvinen

Rullamiehenkatu 14

35800 Mänttä

LAUSUNTO

Mänttä-Vilppulan kaupunki/Tekninen lautakunta

PL 69, 35801 MÄNTTÄ

Asia **Lausunto poikkeamislupahakemukseen koskien tilaa Raivolahti (rek. tunnus 4:64, kiinteistötunnus 508-405-0004-0064), osoitteessa Niemenkyläntie 487.**

Yleistä luonnon monimuotoisuudesta

Luonnon monimuotoisuudella eli biodiversiteetillä tarkoitetaan ekosysteemien, lajien ja geenien kirjoa maailmassa tai tietyssä luontotyyppissä. Se on välttämätöntä ihmisen hyvinvoinnille, sillä se tuottaa palveluja, jotka pitävät yllä talouksia ja yhteiskuntia. Monimuotoisuuden heikkeneminen on maailmanlaajuinen ongelma, ja se koskettaa myös Suomea. Monimuotoisuuden suojeleminen ja säilyttäminen onkin nostettu yhtenä tärkeänä suojelutavoitteena niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Suomessa luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen tähtäävää lainsäädäntöä sisältyy sekä luonnonsuojelulakiin (20.12.1996/1096) että metsälakiin (12.12.1996/1093). Esimerkiksi metsälain 10§:ssä monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi elinympäristöksi määritellään luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset kohteet, jotka erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi. Lain mukaan metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että turvataan yleiset edellytykset metsien biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen säilymiselle.

Myös kaavoitusta ja maankäyttöä ohjaavassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (1999) ensimmäisen luvun 5§:ssä todetaan, että alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä.

Tervaleppä suomalaisessa luonnossa

Tervaleppä (*Alnus glutinosa*) on putkilokasvina elinvoimainen, eli se ei siis kuulu uhanalaisten lajien joukkoon, mutta tervaleppämetsiköt ovat harvinaisia sekä arvokkaita elinympäristöjä. Elinympäristön suhteen tervaleppä on vaativampi kuin esimerkiksi harmaaleppä. Toisaalta se sietää

kosteutta ja lyhytaikaisia tulvia, minkä vuoksi arvokkaimmat tervaleppäesiintymät löytyvät rannoilta. Koska tervaleppä elää symbioosissa tyypeä ilmasta sitovien sädesienten kanssa, maaperässä on runsaasti tyypeä, mistä johtuu lepikoiden rehevä aluskasvillisuus.

Tervalepällä on myös omat seuralajilajinsa. Varsinkin talviaikaan pyy, liito-orava sekä pikkulinnuista vihervarpuset ja urpiaiset hyödyntävät sen siemeniä ravintonaan.

Metsälain 10 §:ssä yhtenä erityisen tärkeänä elinympäristönä luonnon monimuotoisuuden suojelemisen kannalta mainitaan luhat, joiden ominaispiirteenä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus.

Poikkeamislupahakemukseen liittyvä tervaleppämetsikkö

Poikkeamislupahakemukseen liittyvä tervaleppämetsikkö sijaitsee Keurusselkään kuuluvan Kiesilänselän rannalla. Se on syntynyt alueelle (kartassa vihreällä), joka on muodostunut, kun aikoinaan Keurusselän vedenpintaa on laskettu. Kostea kasvupaikkana aluetta voidaan pitää tervaleppäkorpi- tai tervaleppäluhta- luontotyyppinä sen kasvillisuuden ja muun eliöstön perusteella.

Tyypillisesti sisämaassa tervaleppäkorpiä esiintyy suurten järvien rannoilla Suomen eteläosissa. Luonnostaan tällaisia luontotyyppiejä on vähän ja ne ovat vähentyneet ojitusten ja hakkuiden vuoksi. Tervaleppäkorpi määritellään luhtaiseksi eli kosteaksi tai tulvivaksi luontotyyppiksi, jonka valtapuuna on tervaleppä. Suuren kosteuden ja sen vaihtelun vuoksi muita puulajeja on hyvin vähän, usein pensaina kasvavia ovat mm. pajut, tuomi, pihlaja sekä musta- ja punaherukka. Aluskasvillisuudessa on runsaasti erilaisia suuria saniaisia, mesiangervoa sekä kosteimmissa

paikoissa kurjenmiekkää ja vehkaa. Kurjenmiekkää, mesiangervoa sekä erilaisia saniaisia, pajuja, pihlaja, koivu, tuomi sekä musta- ja punaherukka löytyvät kyseiseltä alueelta tervaleppien lisäksi. Tyypillisesti tällaisten alueiden linnustoon kuuluva mustarastas pesii kyseisellä alueella. Samoin viirupöllö sekä tikat monien pikkulintulajien lisäksi kuuluvat ko. alueen pesimälinnustoon.

Tervaleppäluhtia, joita luokitellaan vallitsevan aluskasvillisuuden mukaan useisiin alatyyppeihin, tavataan harvinaisina ja pienialaisina Etelä-Suomessa. Esiintyminen painottuu Ahvenanmaalle, etelä- ja lounaisrannikolle sekä Etelä-Hämeeseen ja Pohjanmaan rannikolle. Tätä pohjoisempaa tervaleppäluhtia tavataan satunnaisesti Järvi-Suomessa. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018- kartoituksessa tervaleppäluhdat on määritelty erittäin uhanalaisiksi pitkän ajan kuluessa tapahtuneen määrän muutoksen perusteella.

Luontotyypin harvinaisuuteen ja arvokkuuteen liittyen on perusteltavaa, että tervaleppämetsikkö pysyy luonnontilaisena ja koskemattomana. Tämä edellyttää, ettei metsikön läheisyyteen kohdisteta voimassa olevan kaavan mukaisesti rakentamista, koska se aiheuttaisi tervaleppämetsikön harventamista järvinäkymän säilyttämiseksi.

Lähteet:

Metsän kätköissä Suomen metsäluonnon monimuotoisuus (2004) Edita, Helsinki

Lehtipuut ovat metsän monimuotoisuuden kannalta tärkeitä – Tiedätkö, mikä laji on kaikista tärkein? <https://www.aarrelehti.fi/jutut/artikkeli-1.397989>

Maankäyttö- ja rakennuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Metsälaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093>

https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyypit/Luonnonsuojelulain_luontotyypit/Tervaleppakorvet

Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 : Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4819-4>

Mänttä-Vilppulassa 13.7.2020

Sirkku Polvinen, puheenjohtaja

Suomen luonnonsuojeluliiton Mäntän seudun yhdistys ry